

MUJALKERIBE E ČHAVENGORO KINOBIKINIBE MANUŠENCAR

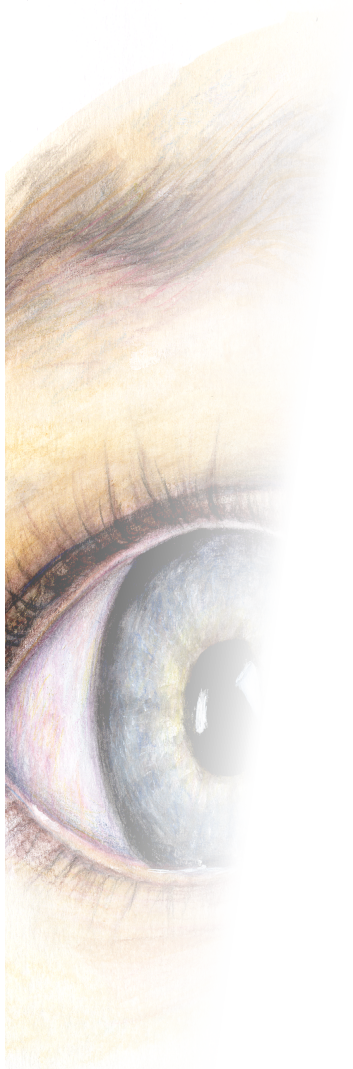
Informativnikano materiali e dajenge thaj dadenge ki
polokheste te pendžaren o išaretia thaj te mujalkeren lengere
čhave ma te oven viktimia taro kinobikinibe manušencar

Финансирано
од Европската Унија и
Советот на Европа

Имплементирано
од Советот на Европа

Programakoro ofisi tar Evropakoro konsili ko Skopje,
Bizniseskoro centari Soravia
Filip Vtori Makedonski 3,
1000 Skopje
tel.: +38923100 333

Website: <http://horizontal-facility-eu.coe.int>
E-mail: horizontal.facility@coe.int
Facebook@jp.horizontal.facility
[Twitter@CoE_EU_HF](https://twitter.com/CoE_EU_HF)

© 2020 Evropakoro konsili. Savore čačimata si rezervisarde. Ni jekh rig andar kadaja publikacija našti te ovel boldini ande aver čhib, kopiisardi vaj dini maj dur ande orsavi forma vaj orsavo modo, elektronično (CD-Rom , Interneto, etc.) vaj mekaniko sar fotokopia, registracija vaj orsavi informacija garavdi vaj sar sistemo kaj rekuperil, bi te del pes i permisia xramosardes katar e Publikacijaki Divizija, e Komunikacijako Direktorato (F-67075, Strasbourg cedex or publishing@coe.int).

*Akaja brošura si kerdi finansiakere arkaja tar Evropakiri unia thaj Evropakoro konsili.
O dikhina sikavde akate našti te len pe sar oficalnikane gndipa tari nijek tare riga.*

O kinobikinibe manuŝencar si globalnikano problemi kova kvalifikuinela pe sar doŝalipaskoro akti. Sebepe so kerela pe lafi baŝi viktimgoro halainkeribe, o kinobikinibe manuŝencar gndinela pe sar pharo čhani taro phagipe o fundavne manuŝikne hakaja, sar so si o hako ko dživdipe, ko integriteti, ko digniteti, ko tromalipe, ki tromali alusarin thaj phiribe thaj aver hakaja. Sakova ŝaj te ovel viktimi taro kinobikinibe manuŝencar: čhave, romnja, roma bi dikhindor lengere berša, edukacia, darhi, raŝtralipe, dini ja etnikano prperibe.

* Teli „čhavo“ haljovela pe sakova dženo kova si potikno taro 18 berša aso definicia tari Uniime naciengiri Konvencia baŝi čhavengere hakaja thaj i Evropakere konsileŝkiri Konvencia baŝi mujalkeribe o kinobikinibe manuŝenca.

E čhavengoro kinobikinibe manuŝencar haljovkerela eksploatacia thaj bilačo istemalkeribe e čhaven kolea čhivela pe teli rumibaskoro ŝajdipe lengoro fizikano thaj psihikano sastipe thaj ŝukarhali, sar thaj lengoro avutno zuraribe thaj edukacia. Organizirinela pe telal upridikhin ja kontrola taro džene kolen si nesavo materialnikano ja aver kjari odolestar.

I eksploatacia si ŝerutni resarin taro kinobikinibe manuŝencar. Odova haljovkerela: sesavo čhani seksualnikani eksploatacia, pornografia, zorjardi buti, kherutno izmeti, halainluko ja praktike sar so si halainluko, zorea prandibe, mujalkanunikano adoptiribe, mangipe devleske, leibe organia.

O kinobiknutne manuŝencar bilaĉe istemalkerena e ĉaveskoro biarakhutnipe. O ĉhave ŝaj te oven kinobikinde pe phuvjate (andurno kinobikinibe manuŝencar), sar thaj avere phuvjate (transnacionalnikano kinobikinibe manuŝencar).

I bujkakiri eksploatacia thaj i seksualnikani eksploatacia si o duj majbutdromengere ĉhania taro kinobikinibe manuŝencar.

E ĉhavengiri bujkakiri eksploatacia thaj i seksualnikani eksploatacia ŝaj te gndinen pe sar majpharo ĉhani phagipe taro ĉhavengere hakaja kola mukena hor hrnevakteskere thaj lungevakteskere palunipa pali fizikano sastipe, psihikano zuraribe thaj psihosocialnikano ŝukarhali ko ĉhave.

I bujkakiri eksploatacia thaj i seksualnikani eksploatacia haljovkerela istemalkeribe takati ja daravkeriba mujal o ĉhave ja istemalkeribe o hali tari pakjiv ja athinalipe e ĉhavengoro kori nekoja trinto rig.

- I seksualnikani eksploatacia haljovkerela ĉhavengoro istemalkeribe baŝi prostitucia, keribe pornografikane materialia ja pornografikano leibe than.

- I bujkakiri eksploatacia haljovkerela ĉhavengoro istemalkeribe baŝo keribe kherutne bujka kola nane adekvatna baŝo lende, baŝi fabrikakiri buti, baŝi tamiribaskiri buti ja nesavi aver dar buti.

I bujkakiri eksploatacia thaj i seksualnikani eksploatacia cidljarena e ĉhaven taro lengoro ĉhavoriĉpe thaj adekvatno edukacia thaj doŝakerena len ko dživdipe ko ĉorolipe thaj subordinacia.

SAR ŠAJ O ČHAVE TE OVEN VIKTIMIA?

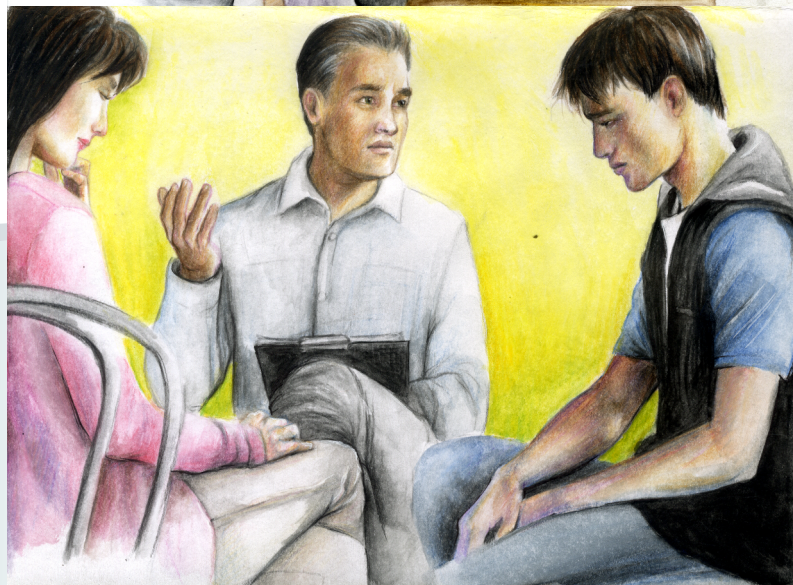
O čhave šaj te oven hovavde, atrakuime hovavne pakjivencar bašo majšukar dživdipe, te oven kidnapirime thaj zorjarde te keren buti ja te oven seksualnikane bilače istemalkerde.

SO KAMLA PE TE DŽANEN KI TUMARO ČHAVO MA TE OVEL VIKTIMI TARO KINOBIKINIBE MANUŠENCAR?

Džikobor notikergjen:

Iraniba ko čhaveskoro vjavaharibe, sar so si:

- nakhibe taro biadžikerdo mudro ovibe ko butsikavdo baro hošibe
- bitipikano vjavaharibe baše čhaveskere berša
- našalibe interesi baši sikljovni, amala, aktivipa
- butdroma geči resibe ki sikljovni ja bidžaipe ki sikljovni
- sikavena pe pharipa ko sikljovibe ja si le bilače notia
- na hramonela po kherutno savali
- nikaste na pakjala (našalela pi pakjiv thaj tumende)
- našti te kerel ja ikerel amalikane relacie pe jekajekberšalencar
- si ole love so na lelja tumendar
- ikljola kheraldan thaj iranela pe khere ko geči saatia
- amalineia pophure manušencar kolen na pendžarena

- telo asari sitaro pophure manuša
- na dela džovapia ko pučiba ja dela džovapi bičačutne informacijencar
- sikavela pašibe kori rizikano, darutno ja bikanunikano vjavaharibe
- sikavela čelalipaskoro vjavaharibe

Džikobor notikergjen:

- butdromeskere šereskere dukha, dukha ko vogi
- išaretia taro lungevakteskoro fizikano khindipe
- išaretia taro fizikano bilačo istemalkeribe (puknja, modrice ko badan) baši kolende nane le haljovkeribe
- o čhavo si darutno, šašrdime, holjame, but ladžutno, deprimirime
- e čhaveste si oscilacie ko ikeribe sama – I sama džala leske avere rigate
- o čhavo našela taro lafikeribe
- e čhave si hasardi dikhin, dezorientirime si ko than thaj vakti

Džikobor notikergjen kaj tumaro čhavo:

- Nakhavela lungo vakti ko kompjuteri ja telefoni
- Istemalkerela socialnikane drakhina šubelime saikerinencar

- Butdroma lafikerela čorjale ko telefoni, a kana ka pučen kasar kerela lafi, hovavela tumen
- Ulavela mesažia, fotografie bipendžardencar, šubelime dženencar
- Ikljola jabandžencar, bipendžarde dženencar ja čhave avena tumende khere
- Urjavela pe biadekvatno

DŽIKOBOR NOTIKERGJEN NESAVO TAR AKALA IŠARETIA:

Lafikeren e čhavea. Te na manglja te lafikerel ja vakerela aver bukja (zaruri si te sikljol, khindo si t.a.) palemkeren tumaro rodipe thaj pakjiv den ole kaj šaj te vakerel tumencar. Džikobor na ulo khanči, lafikeren e sikavnencar, sasljarnea, socialnikane bukjarnea. Gndinen strategia sar te den arka e čhaveske.

Džikobor gndinena kaj si išaretia kola sikavena kaj o čhavo si ki daruni situacia thaj šaj te ovel viktimi taro čhavengoro kinobikinibe manušencar, sigate haberiden e policiake thaj konsultirinen tumen e servisencar bašo čhavengoro protektiribe.

Ko akava čhani, barabarutne takatencar ka den arka tumare čhaveske thaj ka arakhen ole ma te ovel viktimi taro kinobikinibe manušencar.

Programakoro ofisi tar Evropakoro konsili ko Skopje,
Bizniseskoro centari Soravia
Filip Vtori Makedonski 3,
1000 Skopje
tel.: +38923100 333

Website: <http://horizontal-facility-eu.coe.int>
E-mail: horizontal.facility@coe.int
Facebook@[jp.horizontal.facility](https://www.facebook.com/jp.horizontal.facility)
Twitter@[CoE_EU_HF](https://twitter.com/CoE_EU_HF)

O Evropakoro konsili si lideri organizacia baše manuškane hakaja ko kontinenti. Saikerdi si tare 47 phuvja džene saikerindor sa e džene tar Evropakiri unia. Sa o phuvja džene ko Evropakoro konsili hramovinkergje I Evropakiri konvencia baše manuškane hakaja, phanolafi kerdo te arakhel o manuškane hakaja, I demokratia thaj e kanuneskere regulative. O Evropakoro adalati baše manuškane hakaja upridikhela o ikeribe ko čačipe tari Konvencia ko phuvja džene.

www.coe.int

O phuvja džene ki Evropakiri unia angje decizia te phanden maškar peste pe džanlipa, resursia thaj jazie. Barabar, ola tamiringje zona bašo stabiliteti, demokratia thaj ikeripaskoro zuraribe arakhindor o kulturnikano turlipe, tolerancia thaj individualnikane tromalipa. I Evropakiri unia si obligime te ulavela o bukja so kamijabikerela thaj o moldipa e phuvjencar thaj manušencar avrijal taro lakere simantre.

www.europa.eu

Финансирано
од Европската Унија и
Советот на Европа

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Имплементирано
од Советот на Европа

Akaja brošura si kerdi finansiakere arkaja tar Evropakiri unia thaj Evropakoro konsili.
O dikhina sikavde akate našti te len pe sar oficialnikane gndipa tari nijek tare riga.